

TERMODYNAMIKA

1. Soustava obsahující 1,0 mol monoatomického ideálního plynu vykoná reverzibilně následující kruhový děj:

stav	1	2	3	4
V/dm^3	22,4	22,4	44,8	22,4
T/K	273	546	546	273

Vypočítejte tlak soustavy v jednotlivých stavech, vyměněnou práci a teplo a změnu vnitřní energie při jednotlivých dějích. Daný kruhový děj znázorněte na p - V diagramu.

2. Soustava obsahující 1,0 mol ideálního plynu vykonala reverzibilní izotermickou expanzi, při níž zvětšila svůj objem desetkrát. Vykonala při tom práci 7140 J. Počáteční tlak v soustavě byl 101,3 kPa. Vypočítejte teplotu, T a počáteční objem, V_1 , soustavy.

$$[T = 373 \text{ K}, V_1 = 30,6 \text{ dm}^3]$$

3. Soustava obsahující 3,0 mol kyslíku byla při konstantním tlaku 3,25 atm zahřáta z teploty 260 K na 285 K. Molární tepelná kapacita kyslíku při konstantním tlaku je $29,4 \text{ J K}^{-1}\text{mol}^{-1}$. Vypočítejte Q , ΔH a ΔU při tomto ději. Předpokládejte, že chování kyslíku se řídí stavovou rovnicí ideálního plynu a jeho tepelná kapacita v daném rozmezí teplot na teplotě nezávisí.

$$[Q = \Delta H = 2,21 \text{ kJ}, \Delta U = 1,58 \text{ kJ}]$$

4. V objemu $1,0 \text{ dm}^3$ je při teplotě 20°C 1,0 mol ideálního plynu. Porovnejte práci, kterou plyn vykoná při izotermické reverzibilní expanzi na konečný objem $3,0 \text{ dm}^3$, s prací vykonanou při ireverzibilní izotermické expanzi proti konstantnímu vnějšímu tlaku na stejný konečný objem, tedy $3,0 \text{ dm}^3$.

$$[\text{reverzibilní děj: } W = -2,68 \text{ kJ}, \text{ ireverzibilní děj: } W = -1,62 \text{ kJ}]$$

5. V objemu $1,0 \text{ dm}^3$ je při 20°C 1,0 mol monoatomického ideálního plynu. Vypočítejte práci, kterou plyn vykoná při adiabatické reverzibilní expanzi na konečný objem $3,0 \text{ dm}^3$.

$$[W = -1,90 \text{ kJ}]$$

6. Soustava obsahující 3,0 mol ideálního plynu měla na počátku teplotu 200 K a tlak 2,0 atm. Poté byla reverzibilně adiabaticky stlačena. Konečná teplota dosáhla hodnoty 250 K. Molární tepelná kapacita daného plynu při konstantním objemu činí $27,5 \text{ J K}^{-1}\text{mol}^{-1}$ a v daném oboru teplot nezávisí na teplotě. Vypočítejte Q , W , ΔU a ΔH pro daný děj a dále konečný objem, V_2 a konečný tlak, p_2 , soustavy.

$$[Q = 0, W = \Delta U = 4,13 \text{ kJ}, \Delta H = 5,37 \text{ kJ}, V_2 = 11,8 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3, p_2 = 5,23 \text{ atm}]$$

7. Soustava obsahující 10,0 mol ideálního monoatomického plynu expandovala adiabaticky z původního tlaku $5,0 \cdot 10^4 \text{ Pa}$ a objemu $1,0 \text{ m}^3$ nevratně proti konstantnímu tlaku $2,0 \cdot 10^4 \text{ Pa}$. Vypočítejte ΔU a ΔH pro tento děj.

$$[\Delta U = -18,0 \text{ kJ}, \Delta H = -30,0 \text{ kJ}]$$

8. Jaké teplo je třeba při konstantním tlaku dodat 1,0 kg par benzenu, aby se jejich teplota zvýšila z 80°C na 90°C? Pro teplotní závislost molární tepelné kapacity při konstantním tlaku, $c_{p,m}$, použijte vztah

$$c_{p,m} = a + b \cdot T + c \cdot T^2.$$

Konstanty a , b , c jsou uvedeny v tabulce.

látka	$a / \text{J K}^{-1} \text{mol}^{-1}$	$b \cdot 10^3 / \text{J K}^{-2} \text{mol}^{-1}$	$c \cdot 10^7 / \text{J K}^{-3} \text{mol}^{-1}$
C ₆ H ₆ (g)	-1,71	326,0	-1100
CH ₂ O (g)	18,82	58,38	-156,06
CO (g)	26,50	7,683	-11,72
H ₂ (g)	29,06	-8,364	20,12

$$[Q = 12,9 \text{ kJ}]$$

9. Určete standardní slučovací teplo benzenu při teplotě 25°C, znáte-li

$$\Delta_{\text{sp}}H_{298}^{\circ} (\text{C, s, grafit}) = -393,6 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sp}}H_{298}^{\circ} (\text{C}_6\text{H}_6, \text{l}) = -3\,268,4 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{H}_2\text{O, l}) = -285,9 \text{ kJ mol}^{-1}.$$

$$[\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{C}_6\text{H}_6, \text{l}) = 49,1 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

10. Jaké teplo předá do okolí soustava, v níž dojde ke spálení 73,3 l plynného ethenu (měřeno při teplotě 25°C a tlaku 101,3 kPa) v kyslíku na produkty CO₂ (g) a H₂O (l)? Jsou známy hodnoty slučovacích tepel

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{C}_2\text{H}_4, \text{g}) = 52,7 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{CO}_2, \text{g}) = -394,5 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{H}_2\text{O, l}) = -285,8 \text{ kJ mol}^{-1}.$$

Předpokládejte ideální chování plynného ethenu.

$$[Q_p = -4,23 \text{ MJ}]$$

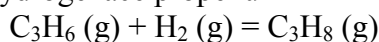
11. Vypočítejte standardní slučovací teplo glukosy při teplotě 25°C, víte-li, že se při spálení 0,3212 g glukosy ($M_r = 180,16$) uvolní 4,995 kJ tepla.

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{CO}_2, \text{g}) = -393,5 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{H}_2\text{O, l}) = -285,8 \text{ kJ mol}^{-1}.$$

$$[\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{glukosa}) = -1,27 \text{ MJ mol}^{-1}]$$

12. Standardní reakční teplo hydrogenace propenu

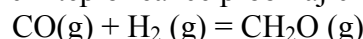
má při teplotě 25°C hodnotu -123,9 kJ mol⁻¹. Vypočítejte standardní spalné teplo propenu, znáte-li pro tutéž teplotu ještě

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{H}_2\text{O, l}) = -285,8 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sp}}H_{298}^{\circ} (\text{C}_3\text{H}_8, \text{g}) = -2\,221,1 \text{ kJ mol}^{-1}.$$

$$[\Delta_{\text{sp}}H_{298}^{\circ} (\text{C}_3\text{H}_6) = -2\,059 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

13. Vypočítejte standardní reakční teplo reakce probíhající podle stechiometrické rovnice

při teplotě 1 000 K. Máte k dispozici následující termochemická data:

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{CO, g}) = -110,5 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta_{\text{sl}}H_{298}^{\circ} (\text{CH}_2\text{O, g}) = -115,9 \text{ kJ mol}^{-1}.$$

Pro teplotní závislost molární tepelné kapacity při konstantním tlaku, $c_{p,m}$, použijte vztah

$$c_{p,m} = a + b \cdot T + c \cdot T^2.$$

Konstanty a , b , c najdete v tabulce u příkladu 8.

$$[\Delta_r H^\circ_{1000} = -9,62 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

14. Soustava obsahující 2,0 mol ideálního plynu o teplotě 330 K a tlaku 3,5 atm byla izotermicky zkomprimována. Její entropie přitom klesla o $25,0 \text{ J K}^{-1}$. Vypočítejte konečný tlak, p_2 a ΔG pro daný děj.

$$[p_2 = 15,7 \text{ atm}, \Delta G = 8,25 \text{ kJ}]$$

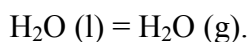
15. Vypočítejte ΔS pro děj, při kterém soustava obsahující 3,00 mol monoatomického ideálního plynu byla zahřáta a zkomprimována z 25°C a 1,00 atm na 125°C a 5,00 atm.

$$[\Delta S = -22,1 \text{ J K}^{-1}]$$

16. Ideální monoatomický plyn expanduje ireverzibilně adiabaticky proti konstantnímu vnějšímu tlaku $101\,325 \text{ Pa}$. Jeho počáteční objem byl $20,0 \text{ dm}^3$, tlak $10,1325 \text{ MPa}$ a teplota 200°C . Vypočítejte ΔS pro tento děj. Ověřte, že změna entropie by byla nulová, kdyby daný plyn expandoval reverzibilně na konečný tlak $101\,325 \text{ Pa}$.

$$[\Delta S = 1,43 \text{ kJ K}^{-1}]$$

17. Molární objem vody v kapalném stavu při teplotě 100°C a tlaku $101,325 \text{ kPa}$ je $18,0 \text{ cm}^3 \text{ mol}^{-1}$. Při stejných podmínkách je molární objem vodní páry $30,0 \text{ dm}^3 \text{ mol}^{-1}$ a molární výparná entalpie vody $40,0 \text{ kJ mol}^{-1}$. Vypočítejte ΔU_m , ΔH_m , ΔS_m a ΔG_m při vratné fázové přeměně

$$[\Delta U_m = 37,0 \text{ kJ mol}^{-1}, \Delta H_m = 40,0 \text{ kJ mol}^{-1}, \Delta S_m = 107 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}, \Delta G_m = 0]$$

18. Vypočítejte změnu měrné entropie, která odpovídá reverzibilnímu ohřátí $1,0 \text{ kg}$ vody o teplotě 20°C na vodní páru o teplotě 120°C při konstantním tlaku $0,101325 \text{ MPa}$. Měrné výparné teplo vody při normálním bodu varu je $2,256 \text{ kJ g}^{-1}$, střední molární tepelná kapacita vody v kapalném stavu při konstantním tlaku je $75,36 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$ a táž veličina pro vodní páru nad normálním bodem varu má hodnotu $30,14 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$.

$$[\Delta S_{sp} = 7,14 \text{ kJ K}^{-1} \text{ kg}^{-1}]$$

19. Vypočítejte ΔH a ΔS tepelně izolované soustavy, do které byly umístěny dvě měděné kostky o hmotnosti $10,0 \text{ kg}$. Teplota jedné byla původně 100°C , druhé 0°C . Specifická tepelná kapacita mědi při konstantním tlaku je $0,385 \text{ J K}^{-1} \text{ g}^{-1}$ a v daném teplotním rozsahu je konstantní.

$$[\Delta H = 0, \Delta S = 93,3 \text{ J K}^{-1}]$$

20. Soustava, obsahující 1,0 mol plynu o počáteční teplotě 25°C, expandovala vratně při konstantním tlaku na trojnásobek původního objemu. Vypočítejte Q , W , ΔU a ΔG při tomto ději. Uvažovaný plyn má molární hmotnost 2,0 g mol⁻¹ a za daných podmínek splňuje stavovou rovnici ideálního plynu. Pro jeho molární tepelnou kapacitu při konstantním tlaku, $c_{p,m}$, platí

$$c_{p,m} = (27,3 + 3,3 \cdot 10^{-3} T) \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}.$$

Absolutní molární entropie plynu byla v počátečním stavu 130,6 J K⁻¹ mol⁻¹.

$$[Q = 17,5 \text{ kJ}, W = -4,96 \text{ kJ}, \Delta U = 12,5 \text{ kJ}, \Delta G = -89,0 \text{ kJ}]$$

21. Vypočítejte změnu molární Gibbsovy energie

a) kapalně vody pokládané za nestlačitelnou kapalinu,

b) vodní páry pokládané za ideální plyn

při izotermické ($t = 25^\circ\text{C}$) změně tlaku z 1,0 bar na 2,0 bar.

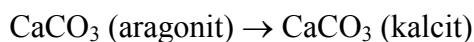
(1 bar = 10⁵ Pa, $M_r(\text{H}_2\text{O}) = 18,02$, $\rho_{298}(\text{H}_2\text{O}, l) = 0,9971 \text{ g cm}^{-3}$)

$$[a) \Delta G_m = 1,81 \text{ J mol}^{-1}, b) \Delta G_m = 1,72 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

22. Vypočítejte změnu molární Gibbsovy energie ledu při izotermické ($t = -10^\circ\text{C}$) změně tlaku z 1,0 bar na 2,0 bar. ($M_r(\text{H}_2\text{O}) = 18,02$, $\rho_{263}(\text{H}_2\text{O}, s) = 0,917 \text{ g cm}^{-3}$)

$$[\Delta G_m = 1,97 \text{ J mol}^{-1}]$$

23. Pro přechod

je při standardním tlaku $\Delta G_{m,298} = -800 \text{ J mol}^{-1}$ a $\Delta V_m = 2,75 \text{ cm}^3 \text{ mol}^{-1}$. Za jakého tlaku by se při teplotě 298 K stal aragonit stálou modifikací?

$$[p = 2,91 \cdot 10^8 \text{ Pa}]$$

24. Objem roztoku, který získáme rozpuštěním n_M mol methanolu v 1,0 kg vody, závisí při teplotě 25°C na n_M takto

$$V = (1,003 \cdot 10^{-3} + 3,5 \cdot 10^{-5} n_M + 5 \cdot 10^{-7} n_M^2) \text{ m}^3.$$

a) Vypočítejte parciální molární objem methanolu v roztoku methanolu ve vodě o molalitě 1,0 mol kg⁻¹.

b) Vypočítejte parciální molární objem vody v roztoku methanolu ve vodě o molalitě 3,0 mol kg⁻¹.

($M_r(\text{H}_2\text{O}) = 18,02$, $V_m(\text{CH}_3\text{OH}) = 40,7 \text{ cm}^3 \text{ mol}^{-1}$)

$$[a) v = 36,0 \text{ ml mol}^{-1}, b) v = 17,99 \text{ ml mol}^{-1}]$$

25. Ve směsi ethanolu a vody, která obsahuje 75 mol.% vody, je parciální molární objem ethanolu 55,21 cm³ mol⁻¹ a hustota uvažované směsi je 0,9236 g cm⁻³. Vypočítejte parciální molární objem vody. ($M_r(\text{H}_2\text{O}) = 18,02$, $M_r(\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}) = 46,07$)

$$[v = 17,73 \text{ ml mol}^{-1}]$$

26. Nádoba je rozdělena na dvě části. Jedna obsahuje 3,0 mol H₂ při tlaku 1,0 atm a teplotě 25°C, druhá obsahuje 1,0 mol N₂ při tlaku 3,0 atm a teplotě 25°C.

a) Vypočítejte směšovací Gibbsovu energii při odstranění přepážky oddělující dané plyny. Předpokládejte ideální chování plynů a nulový objem přepážky.

b) Jaká by byla směšovací Gibbsova energie, kdyby počáteční tlaky obou plynů byly stejné při stejném objemu nádoby?

$$[a) \Delta_{\text{mix}}G = -6,49 \text{ kJ}, b) \Delta_{\text{mix}}G = -5,58 \text{ kJ}]$$

27. Mějme nádobu o objemu $5,0 \text{ dm}^3$ rozdělenou na dvě stejné části. Jedna obsahuje dusík o tlaku $1,0 \text{ atm}$ a teplotě 25°C , druhá obsahuje vodík o stejném tlaku a teplotě. Vypočítejte směšovací Gibbsovu energii a směšovací entropii při odstranění přepážky.

$$[\Delta_{\text{mix}}G = -351 \text{ J}, \Delta_{\text{mix}}S = 1,18 \text{ J K}^{-1}]$$

28. V jakém poměru musíte smíchat hexan (A) s heptanem (B), chcete-li dosáhnout nejvyšší směšovací entropie. Poměr vyjádřete molárním zlomkem. Předpokládejte ideální chování kapalně směsi.

$$[x_A = 0,50]$$

29. Při normální teplotě tání rtuti $-38,87^\circ\text{C}$ je měrný objem rtuti v pevné fázi $70,14 \text{ cm}^3 \text{ kg}^{-1}$ a ve fázi kapalně $73,24 \text{ cm}^3 \text{ kg}^{-1}$. Měrné teplo tání rtuti je $11,63 \text{ kJ kg}^{-1}$. Vypočítejte teplotu tání rtuti při tlaku $1,0 \text{ MPa}$ za předpokladu, že její měrný objem ani měrné teplo tání nezávisí na teplotě.

$$[t = -38,81^\circ\text{C}]$$

30. Při jaké teplotě budou mít stejný tlak nasycené páry vody a kyseliny octové? Normální teplota varu vody je 100°C a kyseliny octové 118°C . Střední hodnota výparného tepla vody v uvažovaném rozsahu teplot je $42,0 \text{ kJ mol}^{-1}$, kyseliny octové $25,0 \text{ kJ mol}^{-1}$. Dále spočítejte i příslušný tlak.

$$[t = 76,3^\circ\text{C}, p = 40,5 \text{ kPa}]$$

31. Tenze páry kapalněho naftalenu je $10,0 \text{ torr}$ při teplotě $85,8^\circ\text{C}$ a $40,0 \text{ torr}$ při teplotě $119,3^\circ\text{C}$. Vypočítejte výparnou molární entalpii, normální teplotu varu a výparnou molární entropii při normální teplotě varu. Předpokládejte, že $\Delta H \neq f(T)$. (Pozn. C_{10}H_8 má normální teplotu tání $80,2^\circ\text{C}$.)

$$[\Delta_{\text{výp}}H_m = 48,5 \text{ kJ mol}^{-1}, t = 216,3^\circ\text{C}, \Delta_{\text{výp}}S_m = 99,0 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}]$$

32. Odhadněte teplotu varu vody v nadmořské výšce 3000 m při okolní teplotě $10,0^\circ\text{C}$. Barometrický tlak vypočítejte ze vztahu

$$p = p_0 e^{-Mgh/RT},$$

ve kterém h je nadmořská výška, p_0 je tlak vzduchu na hladinu moře ($h = 0 \text{ m}$) a M je molární hmotnost vzduchu (počítejte s přibližným složením: $21 \text{ mol. \%}$ kyslíku a $79 \text{ mol. \%}$ dusíku. Pro měrnou výparnou entalpii vody použijte hodnotu 2258 J g^{-1} .)

$$[T = 363 \text{ K}]$$

33. Při teplotě $90,0^\circ\text{C}$ je tenze páry toluenu (T) 400 torr a o-xylenu (X) 150 torr . Jaké je složení kapalně směsi, která vře při $90,0^\circ\text{C}$, jestliže tlak je $0,50 \text{ atm}$. Jaké je složení vznikající plynně fáze. Předpokládejte ideální chování plynně i kapalně fáze.

$$[x_T = 0,920, y_T = 0,968]$$

34. Při teplotě $30,0^\circ\text{C}$ má pentan tenzi par $81,8 \text{ kPa}$ a izopentan $109,1 \text{ kPa}$. Rozhodněte, v jaké fázi se nachází směs, která obsahuje $40,0 \text{ mol\%}$ pentanu při tlaku $95,0 \text{ kPa}$ a $97,0 \text{ kPa}$. Pokud se bude směs nacházet v dvoufázové oblasti, určete poměr látkových množství příslušných fází. Předpokládejte ideální chování plynně i kapalně fáze.

$$[95 \text{ kPa: } g, 97 \text{ kPa: } \frac{n_g}{n_l} = 1,64]$$

35. Vypočítejte kolik vzdušného kyslíku a dusíku se rozpustí ve vodě při teplotě 20,0 °C a tlaku vzduchu 101 kPa. Předpokládejte, že ve vzduchu je přítomno 21 mol% O₂ a 78 mol% N₂. Množství rozpuštěných plynů vyjádřete jejich molalitami. Hodnoty Henryho konstant při dané teplotě jsou uvedeny v následující tabulce.

plyn	$K_H \cdot 10^{-3} / \text{MPa}$
kyslík	4,06
dusík	8,14

$$[c_m(\text{O}_2) \doteq 2,9 \cdot 10^{-4} \text{ mol kg}^{-1}, c_m(\text{N}_2) \doteq 5,4 \cdot 10^{-4} \text{ mol kg}^{-1}]$$

36. Odhadněte molární koncentraci oxidu uhličitého v sodové vodě připravené v sifonové láhvi, kde je tlak CO₂ 5 atm. $K_H(\text{CO}_2) = 1,25 \cdot 10^6$ torr při 298 K.

$$[c_{\text{CO}_2} \doteq 0,17 \text{ mol dm}^{-3}]$$

37. Určete relativní molekulovou hmotnost neznámé látky, jestliže roztok obsahující 1,22 g této látky a 94,8 g vody měl při standardním tlaku teplotu tání -0,405°C. Kryoskopická konstanta vody je 1,86 K kg mol⁻¹. Předpokládejte, že daná látka je neelektrolyt.

$$[M_r = 59,1]$$

38. Jaká je experimentální hodnota ebullioskopické konstanty vody, jestliže roztok 0,450 g močoviny ($M_r = 60,06$) ve 22,5 g vody ($M_r = 18,02$) vře při standardním tlaku při teplotě 100,17°C.

$$[K_e = 0,511 \text{ K kg mol}^{-1}]$$

39. Vypočítejte hmotnost H₃BO₃ ($M_r = 61,8$), která zbyde v 50,0 cm³ vodného roztoku o původní koncentraci 0,20 mol dm⁻³ po

- jedné extrakci 150 cm³ pentanolu,
- dvojí extrakci vždy 50,0 cm³ pentanolu?

Při 20°C je rozdělovací koeficient pro tuto soustavu $k_r = \frac{c_p}{c_v} = 10,5$. c_p značí

koncentraci kyseliny borité v pentanolu, c_v koncentraci kyseliny borité ve vodě.

$$[\text{a) } m_v = 19,0 \text{ mg, b) } m_v = 4,67 \text{ mg}]$$

40. Pro rovnovážné koncentrace látky B ve dvou nemísitelných rozpouštědlech I, II platí:

$$\frac{c_{B,I}}{c_{B,II}} = \frac{1}{3}. \text{ Látka B o hmotnosti 1,60 g byla původně rozpuštěna ve 100 ml}$$

rozpouštědla I. Tento roztok bylo extrahováno dvakrát vždy 100 ml rozpouštědla II.

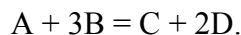
- Vypočítejte hmotnost látky B, která zbyde v rozpouštědle I po druhé extrakci?
- Vypočítejte hmotnost látky B, která přejde do rozpouštědla II při první a při druhé extrakci?

$$[\text{a) } m_{I,2} = 0,10 \text{ g, b) } m_{II,1} = 1,20 \text{ g, } m_{II,2} = 0,30 \text{ g}]$$

41. Při tlaku 12,5 kPa a teplotě 0°C se na 1 g silikagelu adsorbuje 7,4 cm³ CO (měřeno při standardním tlaku a teplotě 0°C). Při tlaku 50 kPa a stejné teplotě odpovídá adsorbované množství CO 25 cm³ (měřeno za stejných podmínek jako v předchozím případě). Vypočítejte $a_{\max}$ a adsorpční koeficient b za předpokladu platnosti Langmuirovy izotermy.

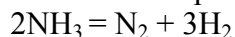
$$[a_{\max} = 1,21 \cdot 10^2 \text{ cm}^3 \text{ g}^{-1}, b = 5,23 \cdot 10^{-6} \text{ Pa}^{-1}]$$

42. Mějme reakci, kterou vystihuje tato stechiometrická rovnice

- a) Počáteční reakční směs obsahovala 1,0 mol látky A, 1,8 mol látky B a 1,0 mol látky D. V rovnovážné reakční směsi bylo nalezeno 1,6 mol látky D.
b) Počáteční reakční směs obsahovala 1,0 mol látky A a 3,0 mol látky B. V rovnovážné reakční směsi byl nalezen 1,0 mol látky D.
Určete rovnovážné složení reakční směsi, rozsah reakce a stupeň konverze těch složek reakce, pro které je definován.

43. Rovnovážná konstanta pro disociaci amoniaku podle rovnice

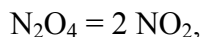
má při 500 K hodnotu $K_p = 5,55$. Vypočítejte

- a) hodnotu standardní reakční Gibbsovy energie, $\Delta_r G^\circ$, pro tuto teplotu,
b) hodnotu reakční Gibbsovy energie, $\Delta_r G$, při této teplotě pro relativní tlaky složek
 $p_{\text{rel}}(\text{NH}_3) = p_{\text{rel}}(\text{N}_2) = 0,2$, $p_{\text{rel}}(\text{H}_2) = 0,6$,
c) hodnotu $\Delta_r G$ pro $p_{\text{rel}}(\text{NH}_3) = 0,04$, $p_{\text{rel}}(\text{N}_2) = 0,24$, $p_{\text{rel}}(\text{H}_2) = 0,72$.

Předpokládejte ideální chování soustavy.

$$[\text{a}) \Delta_r G^\circ = -7,12 \text{ kJ mol}^{-1}, \text{ b}) \Delta_r G = -6,80 \text{ kJ mol}^{-1}, \text{ c}) \Delta_r G = 9,61 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

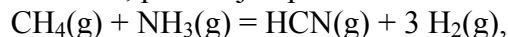
44. Rovnovážná konstanta, K_p , reakce

probíhající v plynné fázi, je 0,14 při teplotě 25°C. Jaké budou rovnovážné parciální tlaky N_2O_4 a NO_2 , jestliže v nádobě o konstantním objemu 10,0 l byl na začátku pokusu pouze NO_2 o tlaku 5,0 atm. Předpokládejte, že se plyny chovají ideálně.

$$[p_{\text{rov}}(\text{NO}_2) = 0,558 \text{ atm}, p_{\text{rov}}(\text{N}_2\text{O}_4) = 2,22 \text{ atm}]$$

45. Reakce methanu s amoniakem, probíhající podle rovnice

byla studována za standardního tlaku a teploty 620°C. Nástrík do reaktoru obsahoval 63 mol% amoniaku a 37 mol% methanu, v rovnovážné směsi bylo zjištěno 6,6 mol% kyanovodíku. Vypočítejte rovnovážnou konstantu reakce za předpokladu ideálního chování plynných složek.

$$[K = 4,18 \cdot 10^{-3}]$$

46. Rovnovážná konstanta, K_x , pro izomerizaci borneolu ($\text{C}_{10}\text{H}_{17}\text{OH}$) na izoborneol při teplotě 503 K je 0,106. Směs obsahující 7,5 g borneolu a 14,0 g izoborneolu byla v 5-l nádobě zahřáta na 503 K a nechána dojít do rovnováhy. Vypočítejte hmotnosti těchto dvou látek v rovnováze.

$$[m_{\text{rov}}(\text{izoborneol}) = 2,06 \text{ g}, m_{\text{rov}}(\text{borneol}) = 19,44 \text{ g}]$$

47. Do uzavřené nádoby o objemu $5,0 \text{ dm}^3$ bylo umístěno $10,0 \text{ g}$ tuhého chloridu amonného a nádoba byla poté vyhřáta na teplotu 900 K . Chlorid amonný se rozkládá podle rovnice

Vypočítejte úbytek hmotnosti chloridu amonného po ustavení rovnováhy. Rovnovážná konstanta rozkladu má pro teplotu 900 K hodnotu $9,0 \cdot 10^{-3}$. Předpokládejte ideální chování plynných složek. $M_r(\text{NH}_4\text{Cl}) = 53,49$

$$[-\Delta m_{\text{NH}_4\text{Cl}} = 0,344 \text{ g}]$$

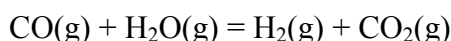
48. Pro tepelný rozklad uhličitanu vápenatého podle rovnice

je při teplotě 298 K $\Delta_r G^\circ = 130,2 \text{ kJ mol}^{-1}$. Vypočítejte parciální tlak CO_2 při této teplotě, probíhá-li rozklad v uzavřené nádobě konstantního objemu.

$$[p_{\text{rov}}(\text{CO}_2) = 1,52 \cdot 10^{-18} \text{ Pa}]$$

49. Pro reakci

byly zjištěny hodnoty K_p při dvou hodnotách teplot. Při teplotě $T_1 = 298 \text{ K}$ byla $K_{p,1} = 1,04 \cdot 10^5$, při teplotě $T_2 = 800 \text{ K}$ byla $K_{p,2} = 4,06$.

- a) Vypočítejte pro tento teplotní interval střední hodnoty $\Delta_r H^\circ$ a $\Delta_r S^\circ$ dané reakce.
b) Vypočítejte $\Delta_r G^\circ$ při teplotě 1000 K , za předpokladu lineární závislosti $\ln K_p$ na $1/T$.

Předpokládejte ideální chování soustavy.

$$[\text{a) } \Delta_r H^\circ = -40,1 \text{ kJ mol}^{-1}, \Delta_r S^\circ = -38,5 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}, \text{ b) } \Delta_r G^\circ = -1,63 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

50. Pro disociaci fosgenu podle rovnice

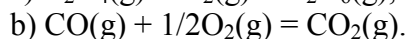
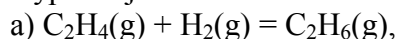
byly zjištěny hodnoty $K_p = 0,0195$ při teplotě $635,7 \text{ K}$ a $K_p = 0,1971$ při teplotě $722,2 \text{ K}$. Vypočítejte

- a) $\Delta_r H^\circ$ a $\Delta_r S^\circ$ pro tento teplotní interval,
b) $\Delta_r G^\circ$ při teplotě 298 K za předpokladu lineární závislosti $\ln K_p$ na $1/T$.

Předpokládejte ideální chování soustavy.

$$[\text{a) } \Delta_r H^\circ = 102 \text{ kJ mol}^{-1}, \Delta_r S^\circ = 128 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}, \text{ b) } \Delta_r G^\circ = 64,0 \text{ kJ mol}^{-1}]$$

51. Vypočítejte rovnovážné konstanty, K , při teplotě 25°C pro reakce

Standardní slučovací Gibbsovy energie prvků jsou nulové, pro ostatní látky jsou uvedeny v tabulce. Předpokládejte ideální chování plynných složek.

látka	$\Delta_{\text{sluč}} G^\circ / \text{kJ mol}^{-1}$
$\text{C}_2\text{H}_4\text{(g)}$	68,12
$\text{C}_2\text{H}_6\text{(g)}$	-32,90
CO(g)	-137,15
$\text{CO}_2\text{(g)}$	-394,36

$$[\text{a) } K = 5,00 \cdot 10^{17}, \text{ b) } K = 1,15 \cdot 10^{45}]$$